

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Живопис	Рік навчання	1
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво та реставрація	Семестри	1

Академічний живопис

Семестр 1

вересень — грудень 2026р.

Викладач Єфименко Дмитро Вікторович, доцент кафедри живопису
Е-mail, тел. Efimenko.art@gmail.com, 0506302389
Заняття Дистанційно на платформі Google meet
Очно в Підвалі Лофт (лабораторія рисунку)

Консультації За домовленістю
Адреса Підвал Лофт, 3 корпус, вул. Мистецтв 8
Телефон (057) 706-02-81 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи через Classroom, група в Telegram

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Академічний живопис» є певний обсяг знань з академічного рисунку, пластичної анатомії, кольорознавства, техніки і технології живопису. Обов'язковим є достатній рівень навичок малювання замальовок та начерків з натури портрету людини, постаті фігури, пейзажу, натюрморту графічними матеріалами. Також має бути достатній рівень етюдного досвіду живописних портретів, пейзажів та натюрмортів.

Студент отримує повну підтримку у створенні живописних полотен, оскільки академія забезпечує демонстраторами пластичних форм, а викладач забезпечує якість академічних постановок, що є обов'язковим у дисципліні задля проведення якісної практичної роботи.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Демонстрація та аналіз матеріалу за допомогою вірців живописних робіт з методичного фонду академії. Ознайомлення студентів та застосування додаткової літератури з дисципліни :

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

1. Всеукраїнська художня виставка, присвячена Дню художника: Каталог виставки. Харків: Образотворче видання, 2025. 80 с.
2. Всеукраїнська художня виставка «Різдвяна»: Каталог виставки. Харків: Образотворче видання, 2025. 72 с.
3. Єфименко Д. В. Академічний живопис. Портрет: навч. пос. М-во Харківська акад. Харків: ХДАДМ, 2019. 72 с.
4. Жердзицький В. Живопис: Техніка і технологія: Навч. посібник. Харків: ХДАДМ, 2006. 332 с.
5. Іттен Й. Мистецтво кольору / Ред. О. Плаксії. Київ: ArtHuss, 2022. 96 с.
6. Кафедра живопису ХДАДМ: традиції та сучасність / Міністерство освіти і науки України; Харківська державна академія дизайну і мистецтв; Факультет образотворчого мистецтва; Упор. М.І.

Деркач, В.Ю. Гальченко. Харків: ХДАДМ, 2015. 123 с.

7. Ковальова М. М., Федюн Є. О. Портретні постановки студентів 1950 – 1980-х рр. з фондів Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. праць молодих вч. Дрогобицького держ. пед. уні-ту ім. Івана Франка. Дрогобич, 2021. Т. 1. Вип. 42. С. 116–128.

<https://doi.org/10.24919/2308-4863/42-1-14>

6. Федюн Є. Портрети 1950 – 1970-х з фондів Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Вісник. Харківської академії дизайну і мистецтв. 2021. Вип. 2. С. 175 – 185.

DOI 10.33625/visnik2021.02.175

7. Марчак В. Про малярство: навчальний посібник. Львів : ФОП Стебляк О.М., 2018. 264 с.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Виконання завдань дисципліни «Академічний живопис», студентами 1-го курсу 2 семестру факультету «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», освітньо-професійна програма: «Станковий живопис» потребують наступні матеріали: заґрунтований картон, пензлі, палітра, олійні фарби, вугілля, розчинники, даммарний лак, льняна олія, полотно на підрамнику 50х40, 50х60, тощо.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

«Академічний живопис» являє собою цілісну структуру, яка утворює ланцюг завдань, від простого до складного, які тривають 8 семестрів, здійснюючи основну задачу вищої художньої школи – підготовку кваліфікованих фахівців в області образотворчого мистецтва. На 1 – ому курсі студенти знайомляться із вивченням живої людської голови, тому **Метою** практичної дисципліни «Академічний живопис» є набуття живописного досвіду у трактовці ліпки форми живої голови людини в умовах дійсності.

Завдання дисципліни полягає у вирішенні на високому рівні творчої задачі живописної трактовки портрета, придбання професійних знань та практичних навичок. Головною вимогою у процесі навчання дисципліни на 1 – ому курсі є набуття практичних навичок техніки олійного живопису, що дасть змогу створювати матеріальний світ.

Компетентності та програмні результати навчання навчальної дисципліни «Академічний живопис»

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 5.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 13.Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 1.Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно просторового та візуального середовища.

СК 3.Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК 12.Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 7. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

«Академічний живопис» – Академічний живопис – є однією з найважливіших фундаментальних дисциплін, що виховують творче мислення, ідейно-естетичні погляди, які сприяють придбання професійної майстерності, що необхідно для створення оригінальних за формою та змістом художніх творів.

1 КУРС

1 семестр містить: 2 МОДУЛІ, 4 завдання за темою: «Особливості побудови форми голови»

1 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

1) «Вправа на кольоротональні відношення в портреті». Завдання як короткотривалі етюди для розуміння вимог до академічного живописного портрету. Спрямоване на визначення тону та кольору голови людини, тла і плечового поясу. Створення великих плямових відношень в композиційному устрою з виявленням головного (голови) та другорядного (плечовий пояс, тло). Вправа також має ознайомити із кольоровою та тональною насиченістю, теплохолодністю та нюансністю в живописі.

2) «Етюд голови людини на світлому тлі». Завдання спрямоване на вивчення форми голови людини, в якому необхідно витримати темний силует моделі, де світлі рефлекси від оточуючого тла більш глибоко виявляють складну анатомічну форму голови.

2 МОДУЛЬ містить 2 практичних завдання:

1) «Короткочасний етюд голови при контрастному освітленні». Завдання, яке спрямоване на закріплення знань написання живої голови моделі з застосуванням пластичного кольоротонального рішення.

2) «Голова людини у нескладному русі». Екзаменаційне завдання, яке спрямоване на виявлення тих знань, які придбані при виконанні попередніх етюдів голови, де необхідно було виявити композиційне, пластичне, кольоротональне рішення полотна.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метод повідомлення нових знань — практична робота в процесі виконання завдань.

Основна форма вивчення курсу — творча робота при виконанні живописного портрету, згідно учбового плану.

Мета запропонованих завдань — навчитися бачити великі та гармонійні кольорово-тональні відношення в академічній постановці з пошуком розвитку кольору та виявленням кольорової контрастної пари в головному.

Вивчення відбувається за принципом послідовного ускладнення учбових задач.

Розвиток у процесі навчання здійснюється за рахунок обопільного спілкування між студентами та викладачем, що є запорукою позитивного результату.

Основними дидактичними принципами, покладеними в основу викладання дисципліни є:

- головний принцип навчання – від простого до складного;
- виконання необмеженої кількості етюдів портрету, заради набуття живописного досвіду;
- усвідомлення матеріалу через методичні взірці;
- систематична робота над особистісним розвитком студентів.

За термін навчання студенти мають працювати з поставленою задачею викладача дисципліни, з рекомендаціями та консультаціями. Керівник курсу повинен мати індивідуальний підхід до бачення живописних відношень в академічних постановках у кожного студента, тому що викладач має заохочувати та розвивати нестандартність мислення у студентів. Розвиток у процесі навчання здійснюється не тільки змістом навчального матеріалу, але й особистістю викладача та стилем спілкування зі студентами.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. За координацію процесу занять та сприятливу атмосферу відповідальність несе викладач. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі нових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з адміністрацією та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує студентів через старосту групи.

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Вітається креативність у виконанні завдань, яка базується на досвіді здобувача під час практичних або самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, студент має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідною практичною роботою. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими студентами не передбачені. Відсутність практичних завдань на поточних переглядах унеможливорює отримати студентів оцінку за навчальний семестр.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час написання академічної постановки або написання домашніх живописних завдань виявлено плагіат – тобто суттєве запозичення або копіювання в практичній роботі чужих матеріалів або творів мистецтва, студент зобов'язаний його переробити, тому що в цьому випадку бал за роботу буде суттєво знижений. Оскільки плагіат у будь-якому прояві суперечить з поставленою метою дисципліни. Якщо факт академічної не доброчесності зафіксований на екзаменаційному перегляді також унеможливорює студентів отримати бал за роботу, або оцінювання відбудеться частково, отримуючи тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю чи не мають факту виявлення плагіату.

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1 модуль						
За розкладом	<u>Завдання 1. Вправа на кольорово - тональні відношення в портреті.</u>	Практичні	1.1.Кольорово-тональний короткочасний етюди на виявлення світлого силуету голови людини .	11	Поточний перегляд	
За розкладом		Практичні	1.2. Кольорово-тональний короткочасний етюди на виявлення темного силуету голови людини .	11	Поточний перегляд	
За розкладом	<u>Завдання 2. Етюд голови на світлому тлі</u>	Практичні	2.1.Кольорово-тональний короткочасний етюд-пошук..	9	Поточний перегляд	
За розкладом		Практичні	2.2.Графічне рішення натури на полотні.	9	Поточний перегляд	
За розкладом		Практичні	2.3. Рішення колірно-тональних відносин.	18	Поточний перегляд	
За		Практичні	2.4.	9	Поточний	

розкладом			Завершений етап з проробкою деталей.		перегляд	
2 модуль						
За розкладом	<u>Завдання 1. Короткочасний етюд голови при контрастному освітлені</u>	Практичні	1.1. Кольоротональний короткочасний етюд-пошук.	4	Поточний перегляд	
За розкладом		Практичні	1.2. Графічне рішення натури на полотні.	5	Поточний перегляд	
За розкладом		Практичні	1.3. Рішення колірнотональних відносин.	9	Поточний перегляд	
За розкладом		Практичні	1.4. Завершальний етап з проробкою деталей	9	Поточний перегляд	
За розкладом	<u>Завдання 2. Етюд голови людини у нескладному русі.</u>	Практичні	2.1. Кольоротональний короткочасний етюд-пошук.	4	Поточний перегляд	
За розкладом		Практичні	2.2. Графічне рішення натури на полотні.	5	Поточний перегляд	
За розкладом		Практичні	2.3. Рішення колірнотональних відносин.	18	Поточний перегляд	
За розкладом		Практичні	2.4. Завершений етап з проробкою деталей.	14	Поточний перегляд	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1 модуль		
1	Поточний контроль	0–15
2	Поточний контроль	0–25
2 модуль		
1	Поточний контроль	0–25
2	Поточний контроль	0–35
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A 90 - 100	16 - 20	37 - 40	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, творчо та якісно виконав усі поставлені завдання, проявив креативне мислення при виконанні завдань, логічно обґрунтував послідовність виконання необхідних завдань, професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у міжнародних або всеукраїнських конкурсах, виставках, фестивалях (отримав відзнаку).
B 82 - 89	12–15	35 - 37	Студент добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно виконав усі поставлені задачі, творчо підійшов до виконання практичних завдань, але при цьому робота має незначні недоліки.
C 75-81	11 - 13	33 - 34	Студент в цілому добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки (відсутність творчого підходу тощо).
D 64 - 74	8 - 10	29 - 32	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи тощо).
E 60-63	6 - 8	26 - 28	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, не впорався з головними задачами дисципліни, практична робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи, значна кількість суттєвих помилок при виконанні завдання, пропуски занять без поважних причин тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять, виставкова діяльність у всеукраїнських, міжнародних виставках, участь у творчих конкурсах
Максимальна кількість балів: 10.

Рекомендована література

1. Антонович Є. А., Шпільчак В. А. Малюнок і живопис: методичні рекомендації. Київ, 1990. 85 с.
2. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів: НВФ «Українські технології», 2005. 198 с.
3. Волковський М. Колір в живописі. Київ: Видавництво В. Шевчук, 2016. 360 с
4. Демиденко О.І., Поддубко К.В. Цілісність зорового сприйняття у живопису натюрморту // Демиденко О.І., Поддубко К.В. «Дизайн-освіта 2009». Харків. ХДАДМ, 2009. С. 82 – 85.
5. Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посібник / укладач О. Я. Музика. Умань : ВПЦ «Візаві», 2013. 114 с.
6. Михайленко В. Є., Яковлев М. І. Основи композиції (геометричні аспекти). Київ: Каравелла, 2004. 304с.

1. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво: Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 216 с.
2. Попов М. Т. Альбом: рисунок, живопис / М. Т. Попов. К. : ТОВ «Європа Прінт», 2008. 164с.
3. Прищенко С. В. Кольорознавство: навчальний посібник / за ред. проф. Є. А. Антоновича. Київ : Альтерпрес, 2010. 354 с.
4. Прокопович Т. А. Основи кольорознавства : навчальний посібник. Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. 124 с.
5. Прокопович Т. А., Каленюк О. М., Вахрамєєва Г. І. Основи кольорознавства та декоративно-прикладного мистецтва : навч. посіб. Луцьк: Поліграфічний центр «Друк Формат», ФПО Покора І. О., 2019. 91 с.
6. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посібн. / уклад.: Є.В.Беліка, О.І.Конопко. К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 92 с.
7. Хмельовський О.М. Теорія образотворення: Кн. 5. Композиція. Луцьк: Волинська мистецька агенція «Терен», 2005. 408 с.

.

.